

บทคัดย่อ

แนวทางลดใช้สารเคมีในนาข้าว กรณีศึกษา ชุมชนบ้านวังแท่น ตำบลผาน้อย อำเภอสว่าง พง จังหวัดเลย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการผลิต การเปลี่ยนแปลง ของระบบการผลิตในนาข้าวปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการผลิต สถานการณ์ ผลกระทบ และ พฤติกรรมการใช้สารเคมี สร้างกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรและหาแนวทางลดใช้สารเคมีในนา ข้าว วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเคราะห์ข้อมูลเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ การ ประชุม นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์และตีความ ปฏิบัติการ และสรุปเป็น แนวทางลดใช้สารเคมีในนาข้าว นำเสนอผลการศึกษาวิจัยในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ ซึ่ง ผลการวิจัยพบว่า

การศึกษาระบบการผลิต และการเปลี่ยนแปลงของระบบการผลิตในนาข้าวนั้นมีการ เปลี่ยนแปลงไปหลายประการด้วยกัน คือ การเลือกพื้นที่ปลูกข้าว การเลือกใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว แรงงานในการผลิตข้าว การควบคุมและกำจัดวัชพืชในพื้นที่ทำนา การปลูกข้าว การป้องกัน กำจัด โรค แมลงและศัตรูพืช ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวมีหลายประการด้วยกัน คือ การใช้สารเคมีทางการเกษตร เทคโนโลยีทางการเกษตร โรค แมลงและศัตรูพืชในนาข้าว พันธุ์ข้าว การผลิตข้าวเพื่อการค้าขาย ปริมาณน้ำ ภูมิอากาศ และอุณหภูมิ วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปของคนใน ชุมชน

สถานการณ์กระบวนการผลิตข้าวในปัจจุบันของชุมชนบ้านวังแท่น พบว่า พื้นที่ทำนาของ ชุมชนบ้านวังแท่นจำนวน 2,610 ไร่ มีค่าใช้จ่ายในการผลิตข้าว/ปี 6,741,483 บาท โดยค่าใช้จ่าย ที่มากที่สุดคือ ค่าสารเคมีในนาข้าวรวม 699,734 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.37 ค่าสารเคมีบำรุงพืช ในนาข้าว 367,730 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.45 ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในนาข้าว 283,944 บาท คิด เป็นร้อยละ 4.21 ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช 48,060 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.712 โดยผลกระทบ จากการใช้สารเคมีในนาข้าวชุมชนวังแท่นมีหลายด้านดังนี้ ผลกระทบต่อสุขภาพ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ผลกระทบต่อวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น

พฤติกรรมการใช้สารเคมีของเกษตรกรชาวนาชุมชนวังแท่นสามารถสรุปได้ดังนี้ การเลือกซื้อ สารเคมีโดยการฟังจากสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ และคำบอกเล่าจากเกษตรกรที่เคยใช้ เกษตรกรขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเคมี ไม่ได้อ่านฉลากให้เข้าใจและปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง ไม่ได้ใช้เครื่อง ป้องกันตนเอง ขาดความรู้เบื้องต้นในการดูแลรักษาเบื้องต้นเมื่อร่างกายสัมผัสกับสารเคมี ภาชนะ บรรจุสารเคมีใช้หมดแล้ว ไม่ได้กำจัดอย่างถูกวิธี เก็บสารเคมีไม่มิดชิด

แนวทางลดใช้สารเคมีในนาข้าว มีหลายประการดังนี้ การใช้ธรรมชาติดูแลธรรมชาติให้เกิด ความสมดุล ใช้ธรรมชาติเป็นหลัก ใช้สารเคมีเป็นรอง การเลือกใช้พันธุ์ข้าวให้เหมาะสมกับพื้นที่ปลูก ข้าว การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชนิดต่างๆ เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก น้ำหมักชีวภาพ การควบคุมศัตรูพืชโดยใช้ สิ่งมีชีวิตด้วยกัน ควบคุมวัชพืชโดยการถอน การควบคุมปริมาณน้ำในนา ลดการเผาตอซังและฟางข้าว การตรวจคุณภาพของดิน การปรับปรุงคุณภาพดินโดยใช้ธรรมชาติ ได้แก่ การปลูกพืชหมุนเวียน การ

ปลูกพืชไถกลบเพิ่มแร่ธาตุในดิน การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและลดค่าใช้จ่ายในการผลิตข้าว ปลูกทุกอย่างที่เรากิน และกินในสิ่งที่เราปลูก สิ่งที่สำคัญในการลดหรือเลิกใช้สารเคมี คือ อยู่ที่คุณธรรม และจิตใจ ซึ่งเกษตรกรต้องมีความเชื่อว่าจะสามารถทำได้ ต้องมีความมั่นใจและสติตั้งมั่นในอันที่จะลด ละ เลิก ไม่ซื้อ ไม่ใช้สารเคมีทางการเกษตร